

Balanceren tussen bits en boekhouding

Balanceren tussen bits en boekhouding

De IT'er die accountant had willen worden

Peter van Es

Balanceren tussen bits en boekhouding
De IT'er die accountant had willen worden

Copyright © 2024 Peter van Es

Uitgever: DPU Media

Druk: NBD Bibliion

Redactie: Bureau Artemis, Tekstblick

Omslag en illustraties binnenwerk: Roel Ottow

ISBN 978 90 833 765 09 (paperback)

ISBN 978 90 833 765 16 (hardcover)

ISBN 978 90 833 765 23 (e-book)

NUR 402

Autobiografie.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever

INHOUD

	Voorwoord	1
	Schoolopleiding	5
1	Toch maar een andere opleiding	6
Deel I	Administratief medewerker 1981 - 1982	13
2	De mislukte sollicitatie	14
3	Als jongste tussen de dames	18
4	De eerste maanden: Was techniek toch een goede keuze?	25
5	Wat voor vervolgopleiding moet ik gaan doen?	31
6	Je mag er alleen maar naar kijken	35
Deel II	Programmeur 1982 - 1986	39
7	Met de dames naar kantoor	40
8	Wat doet dat ding hier?	42
9	Veel geleerd, naar niets mogen doen	45
10	De thermische lans	50
11	Druk met programmeren	53
12	Gelukkig kreeg ik hulp	58
13	Sociaal onhandig	60
14	Hou op, hou op	62
15	De laatste maanden van IMB	65
16	Waar ga ik heen?	69

Deel III	Applicatiebeheerder 1986 - 2001	73
17	Onderdeel van het grote geheel	74
18	Wat willen de gebruikers op onze kantoren?	79
19	Lesgeven zonder dat je er verstand van hebt	83
20	IT-opleidingen	89
21	Automatisering van de workflow	92
22	Fastfoodrestaurant	97
23	Over naar Unix	101
24	De kabels branden door	105
25	Balletje-balletje	111
26	Elke verandering is moeilijk	114
27	Uit de kunst	118
28	Vrienden van de salarisafdeling	122
29	Is echt alles weg?	127
30	Wilt u hier even tekenen?	132
31	In één keer kan de sfeer omslaan	135
32	Toen het even te veel werd	140
33	Perikelen met uitgeverijen	143
34	Goeie grap, jongens	146
35	Klokken gelijkzetten	149
36	Een nieuwe auto voor Huub	153
37	Hoe Nico mij uitdaagde	158
38	Hoe Nico mij steunde	161
39	Waar loop je nou op?	164
40	Hallo! Mag ik erlangs?	168
41	Soort van salarisadministrateur	171
42	Verraden door de lunch	176
43	Elke twee weken ruzie	180
44	Je moet mijn woorden niet tegen mij gebruiken	183
45	Managers die je vertrouwen geven	188

Deel IV	Coördinator Technisch Beheerder 2001 - 2006	195
46	Problemen op de IT-afdeling	196
47	Persoonlijk ontwikkelingsplan	202
48	Mevrouw Citroen	208
49	Gestimuleerd voor externe bijeenkomsten	212
50	Hoe ik van Nico afscheid moest nemen	216
51	Zal ik het even voordoen?	219
52	Bijna gevelde door een project	223
53	Kan het geluid wat zachter?	230
54	Overname van een salarisafdeling	234
Deel V	Business Relationship Manager 2007 – 2008	241
55	Eerlijk duurt het langst?	242
56	Het ging niet altijd over rozen	245
Deel VI	Service Delivery Manager 2009 – 2020	253
57	Een dag in het leven van Jan Jansen	254
58	We gaan weer normaal doen	258
59	De reis naar Londen	262
60	Waar bent u naar op zoek?	264
61	Teambuilding	269
62	De vergadering waar ik eigenlijk niet bij mocht zijn	274
63	Waar is het vuur?	280
64	Waar gaat het nou toch over?	283
65	Voor het eerst naar India	286
66	De zin en onzin van beoordelingsgesprekken	294
67	Vertrouwen	300
68	Opbouwende babbels	306
69	De groene en blauwe ballen	309
70	You were my trusted friend	314

Deel VII Application Portfolio Manager 2020 – heden	321
71 Meester Peter	322
72 Financiële rapportage	325
73 Waarom ben ik hierin getuind?	329
74 Het geeft je werk toch meer diepgang?	335
75 De nieuwe kleren van de keizer	338
Conclusie	343
Dankwoord	345

VOORWOORD

Als jongetje haalde ik altijd graag dingen uit elkaar: radio's, bandrecorders, cassettespelers. Niet altijd tot tevredenheid van mijn familie. Als er weer eens een stop was doorgeslagen, dan kreeg ik de schuld.

Toch koos ik tijdens mijn opleiding een andere richting. Ik ging naar de meao, leerde daar boekhouden en behaalde goede resultaten. Accountant, dat werd voor mij het droomberoep.

Vol vertrouwen solliciteerde ik naar de functie van assistent-accountant. Eerst bij een kleiner accountantskantoor en later bij een van de grote kantoren. Tijdens het gesprek werd mij de vraag gesteld of mijn hart niet veel meer bij de techniek lag dan bij de boekhouding. De techniek? Hoe kwamen ze daarbij? Ik had toch meao gestudeerd? Bij de tweede sollicitatie ging men nog een stapje verder. Ik werd aangenomen, maar niet als assistent-accountant. Zonder dat ze zelfs maar met mij gesproken hadden werd ik doorgestuurd naar een soort van computerafdeling. Waarom kenden deze mensen mij beter dan ik mezelf doorhad? In de jaren die volgden kwam ik er namelijk achter dat ze helemaal gelijk hadden.

Zo begonnen mijn carrière en mijn leven op een kantoor, waar ik soms hilarische, ontroerende en verbijsterende situaties meemaakte. Ik ontmoette mensen die mij steunden, me aan het lachen maakten, soms ook verbaasden. En zo ontstond, tijdens mijn ritten naar kantoor, langzaam het idee om mijn belevenissen op te schrijven, te bundelen en er een boekje van te maken dat ik op mijn pensioendatum aan collega's zou kunnen uitdelen. Die verhalen bleven als een niet te stuiten stroom gedachten naar boven komen. Ik werd er wat onrustig van, dus ik begon maar vast met schrijven, met het idee dat ik de komende jaren af en toe wat op papier zou zetten. Dat liep wat uit de hand,

want ik bleef schrijven, het ene verhaal na het andere. Toen ik het eerste ruwe manuscript in mijn handen had, vatte ik het idee op om er een echt boek van te maken.

Dit boek schetst een beeld van het kantoorleven van de laatste twee decennia van de vorige eeuw en de eerste twee van de 21e eeuw. Alhoewel mijn hart bij de techniek ligt, is dit geen technisch boek. Het toont de menselijke kant, geeft een beeld van de mensen die voor mij in de bres zijn gesprongen en van de vriendschappen die zijn ontstaan. Het laat de humor zien die we met elkaar hebben beleefd en de moeilijke momenten die we met elkaar hebben doorstaan.

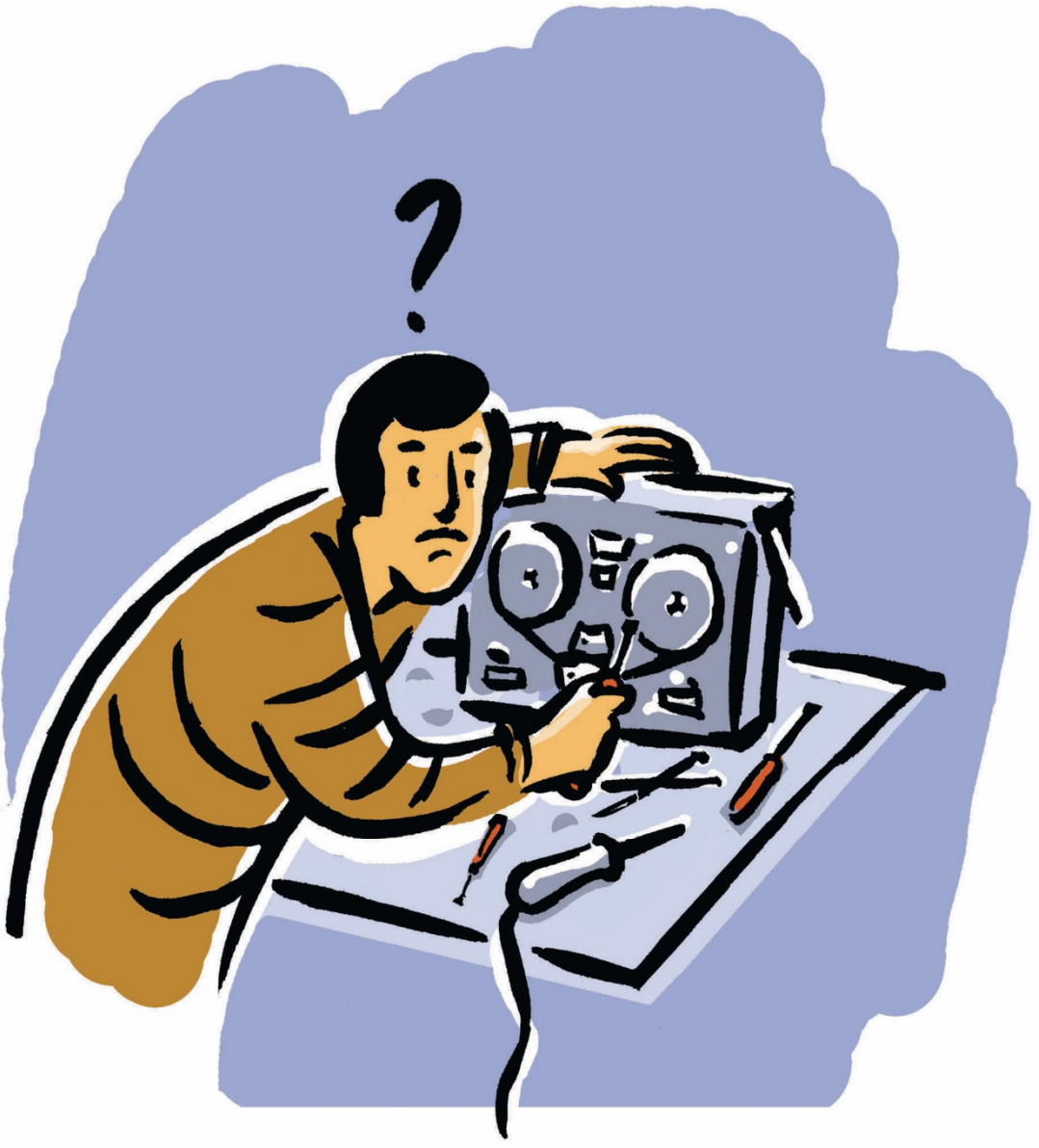
Ruim veertig jaar bij dezelfde werkgever is iets wat niet zo vaak meer voorkomt. Waarom heb ik het volgehouden? Omdat mij steeds vrijheid werd gegund en kansen werden geboden. Was het altijd even gemakkelijk? Nee, zeker niet, ik heb soms hard moeten werken en ben door moeilijke perioden heen gegaan. Was het altijd even leuk? Ook niet, maar ik heb het volgehouden doordat het werk steeds veranderde. Op mijn werk werd me steeds de mogelijkheid geboden om me te ontwikkelen en ik kreeg vooral de vrijheid om de dingen op mijn manier te doen. Ik ben mijn collega's dan ook dankbaar voor het vertrouwen dat ik van ze heb gekregen.

Dankbaar ben ik ook voor de tegenslagen die me verder hebben geholpen. Door de afwijzing als accountant kwam ik in het voor mij juiste beroep terecht. Door een verplichte overgang naar een andere afdeling, waar ik eigenlijk niet naartoe wilde, kwam ik in contact met businesscoach Marjo. Door verschillende reorganisaties moest ik regelmatig van rol wisselen, ook al was ik daar zelf nog niet aan toe. Deze dingen hebben me geleerd om aan wisselende omstandigheden het hoofd te bieden. Dankzij lastige projecten heb ik ervaring opgedaan in het omgaan met moeilijke situaties.

Namen van collega's, klanten en leveranciers zijn om privacyredenen niet genoemd of veranderd, met uitzondering van die van collega's die expliciet hun toestemming hebben gegeven om hun voornaam te gebruiken. Soms zijn ook de omstandigheden iets aangepast.

Om het verhaal ook voor lezers buiten EY en degenen die niet vertrouwd zijn met accountancy of IT aantrekkelijk te maken, heb ik het gebruik van jargon zo veel mogelijk vermeden.

Accountant ben ik niet geworden, wel IT'er op een accountantskantoor. Voor mij pakte dit heel goed uit. Veel leesplezier met 'Balanceren tussen bits en boekhouding. De IT'er die accountant had willen worden.'

SCHOOLOPLEIDING

Op de lagere school liep het niet altijd even soepel, maar op de middelbare zag ik ineens het licht en had ik door hoe je moest leren. Dat was een verademing en opende mogelijkheden, vond ik. Mijn idee was om de techniek in te gaan en ik was er vooral in geïnteresseerd om iets te doen met computers en procesautomatisering. Tot mijn teleurstelling leek deze weg geblokkeerd, waardoor ik zoekende werd en niet meteen wist wat voor vervolgopleiding ik zou gaan doen. Ik kluste aan technische apparaten, maar kon er niet mijn beroep van maken.

Uiteindelijk kreeg ik het idee om boekhouden te leren en op een accountantskantoor te gaan werken, om op die manier accountant te worden. Best wel apart, want dat was nou niet bepaald een jongensdroom. De accountants die ik kende van het bedrijf van mijn vader waren altijd met cijfers bezig en zaten de hele dag met hun neus in de boeken. Als tiener vond ik het een saai en stoffig beroep, nu ging ik er zelf voor leren.

1

Toch maar een andere opleiding

In één keer kan je toekomst er anders uit komen te zien door een – achteraf gezien onjuiste – opmerking van een docent. Ik deed daarover mijn beklag bij mijn vader.

‘Op school zeggen ze dat ik niet naar de mts kan gaan als ik geen Duits in mijn pakket neem, maar dat is door al die naamvallen een vreselijk vak. Dat ga ik echt niet doen. Wat moet ik nu?’

Techniek had altijd al mijn belangstelling en daarom wilde ik graag naar de mts. Ik moest altijd dingen uit elkaar halen. Meestal ging dat goed, maar niet altijd. Af en toe sloeg een zekering door als ik met een radio of een ander apparaat aan het prutsen was.

Toen op een zaterdagavond een keer de hoofdzekering eruit vloog en de familie met bezoek en al in het donker zat, kreeg ik dan ook meteen de schuld. De energiemaatschappij moest worden gebeld om het op te lossen. Volkomen onterecht werd ik naar bed gestuurd, vond ik, want ik was niet eens direct schuldig aan dit probleem. Indirect wel trouwens, maar dat was omdat ik een maand eerder in de meterkast had lopen rommelen.

Ik wilde dus graag naar de mts, maar nu het tijd was om een vakkenpakket te kiezen kwam er een kink in de kabel.

Misschien moet ik even teruggaan naar het begin. School was bij mij nooit favoriet. Heel veel zin om te leren had ik niet, want het lukte niet echt. Mijn moeder kreeg een hersenbloeding toen ik vier jaar was. Daar weet ik niets meer van – in die tijd ben ik maanden bij familie opgevangen – maar het

gevolg was dat zij in de jaren erna vaak ziek was. Ik heb haar nooit gezond gekend.

‘Wat eten we?’ vroeg ik aan mijn vader als mijn moeder weer eens in het ziekenhuis lag.

‘Boontjes. Doe de vaat straks maar in de emmer. We moeten op tijd zijn voor het bezoeken,’ zei hij. ‘Vrijdag komt tante Alie schoonmaken. Dan moet die vaat weg zijn.’

Dit alles droeg niet bij aan mijn schoolprestaties, maar ik moet eerlijk toegeven dat het grootste probleem was dat leren niet goed lukte doordat ik dromerig was en snel afgeleid. Ik wist niet goed hoe ik moest leren, de stof bleef niet hangen.

De eerste drie jaar van de lagere school, later basisschool, hobbelde ik wel zo’n beetje mee. Het was leuk op school, maar met leren was het geen denderend succes.

Ik was een beetje een middenmoter. In klas 4 kregen we een enthousiaste jonge leraar met een baard: meester De Jager. In die tijd noemde je de leraren immers niet bij hun voornaam. Maar op een dag had hij zijn vrouw meegenomen.

‘Zeg Joop, heb je deze boeken ook nodig?’ vroeg ze in een vol klaslokaal.

Dat was nieuwe, interessante informatie voor ons. Aha, meneer heette Joop!

Op de een of andere manier kreeg hij het voor elkaar om het beste in mij naar boven te halen. Ik was toen 10 jaar en ik herinner me dat ik op dat moment dacht: ik heb nu een goede leraar en de omstandigheden zijn voor mij gunstig, dus nu lukt het wel. Alleen was het jammer dat ik niet onder alle omstandigheden goed kon leren. Bij de vorige leraar was het niet zo goed gegaan en volgend jaar kreeg ik een andere leraar.

Het jaar daarna stortten mijn leerprestaties bij meneer Brinkman inderdaad in en van het een kwam het ander.

‘Met mevrouw Van Es,’ nam mijn moeder de telefoon op.

Ze luisterde naar de stem aan de andere kant van de lijn en keek mij aan.

‘Nee, Peter is niet ziek, meneer Brinkman. Hij is de hele dag op school geweest,’ zei ze.

Meneer Brinkman was er zeker van dat het anders zat en ik wist dat ook, want ik had de hele dag door de stad gezworven. Met de een of andere toets wist ik geen raad en ik dacht het op deze manier op te lossen.

Het hoofd van de school kwam thuis praten om te vragen wat er precies aan de hand was, want dit scenario had zich al een aantal keren herhaald. Ze konden niet begrijpen dat ik ging spijbelen om een toets. Er moest vast meer achter zitten, dachten ze. Nou, nee.

Op de middelbare school wilde ik in klas 1 opnieuw beginnen. Dat ging twee jaar redelijk, maar ik wist nog steeds niet hoe ik moest leren. Gevolg was dat ik op de mavo in klas 3 bleef zitten. De tweede keer in dezelfde klas ging het een stuk beter, maar nu was het tijd voor het kiezen van een vakkenpakket en werd mijn droom om een technische opleiding te gaan doen de grond in geboord.

‘Duits ga ik echt niet doen,’ bevestigde ik nogmaals. ‘Niet te doen!’

‘Wat zijn verder de opties?’ wilde mijn vader weten. ‘Kun je geen handelskennis doen?’ Hij had een winkel en hield wel van boekhouden.

‘Nou ja, dat moet dan maar,’ reageerde ik. Op zich was het wel een vak dat ik goed kon en leuk vond. In plaats van naar de mts zou ik dan kunnen overwegen om naar de meao te gaan.

De tweede keer de derde klas doen was boven verwachting goed gegaan. Dat was natuurlijk een herhaling geweest, maar tot mijn verbazing ging ook het vierde jaar prima. Natuurkunde was bij mij favoriet, ook al zou ik dat op de meao niet nodig hebben.

Ik herinner me nog hoe onze natuurkundelerares, de forse mevrouw Van Dam, voor het bord stond. De hele klas noemde haar regelmatig ‘juf’, alsof wij nog kleuters waren. Ze was bezig om een model uit te leggen. Wij keken elkaar vragend aan. Het landde niet. Ze werkte uit haar hoofd en deed haar best om de uitleg op het bord te schrijven. De volgende les legde ze het weer uit, maar het werd nog steeds niet helder. Laat ik eens in het lesboek kijken,

dacht ik, daar zal het toch ook wel in worden uitgelegd? En ja hoor, daar stond het in voor mij begrijpelijke taal. Natuurlijk vertelde het boek hetzelfde, maar net op een iets andere manier verwoord. O, zat het zo?

‘Ik snap niets van die som,’ zei een schoolvriend na de derde of vierde uitleg van mevrouw Van Dam.

‘Het is niet zo moeilijk hoor,’ zei ik. Ondertussen pakte ik een kladblaadje en ik deed het voor.

‘Niet te geloven!’ zei hij tegen iemand anders. ‘Het is al tig keer uitgelegd. Peter van Es legt het een keer uit en ik begrijp het.’

Het was allemaal niet zo ingewikkeld. Soms moet je de zaak even op een andere manier of van een afstand bekijken.

Dezelfde lerares zat een keer vast met een berekening. Haar som op het bord kwam niet uit.

‘Mevrouw, u moet het gemiddelde nemen,’ zei ik.

‘O ja, natuurlijk,’ antwoordde ze en ze corrigeerde de som.

‘Ja juf, tegen Peter kunt u niet op hoor. Professor Peter gaat later onze kinderen lesgeven,’ riep de klas in koor.

Op een ouderavond vertelde de lerares dit voorval aan mijn vader. ‘Ze vroeg of je dit thuis verteld had,’ zei mijn vader. Nee, natuurlijk niet.

Aan het eind van het jaar slaagde ik met uitstekende cijfers voor mijn examen.

Als het geen mts kon worden, dan maar meao, en ik ging me hobbymatig uitleven in elektronica om toch wat aan techniek te doen.

Op de meao was ik weer onzeker of ik het goed zou doen, want het was immers een nieuwe school. Nogmaals, tot mijn verbazing, boekte ik drie jaar prima schoolresultaten en slaagde net als op de mavo met uitstekende cijfers.

‘Wat ga je doen als je geslaagd bent?’ vroeg een lerares.

‘Ik ga werk zoeken,’ antwoordde ik.

‘Ga je niet de heao doen?’ vroeg ze verbaasd.

‘Nou nee, ik heb het bij mijn vader nagevraagd. Voor nog langer doorleren is er geen geld.’ Mijn vader was op dat moment de 65-jarige leeftijd al gepasseerd, ook al had hij nog steeds zijn winkel.

‘Om het geld moet je het niet laten!’ vond ze. ‘Dat is absoluut niet nodig.’

Ik zette niet door. Doorleren zat niet zozeer bij ons in de familie en bijna niemand van mijn schoolvrienden ging verder. Misschien speelde ook mijn onzekerheid een rol.

Ook al heb ik in de vele jaren die volgden een hele serie aan cursussen en opleidingen gedaan, inclusief een IT-opleiding op hbo-niveau. Ik heb me altijd onnodig een beetje geschaamd door ‘maar’ mavo en meao gedaan te hebben. Alles wat ik daarna deed telde niet, en ik bleef in mijn ogen een *selfmade man*, niet universitair geschoold. En dat ik later nog eens vrijwillig een aantal jaren Duits bij het ‘Goethe Institut’ zou gaan leren, had ik al helemaal niet voorzien. Ik bleef altijd zoeken naar kennis. Die cursussen waren erg leuk en leerzaam, maar ik werd ook weleens gedreven door onrust en dan kon ik moeilijk stoppen. Als ik iets aan mezelf zou willen veranderen, dan zou ik zeggen: ‘Wees eens tevreden. Het is goed zo.’

Het was dus geen mts geworden, maar meao. Ik had boekhouden prima in de vingers, dacht ik. Tijd om aan het echte werk te beginnen en te kijken hoe ik accountant zou kunnen worden.

DEEL I

ADMINISTRATIEF MEDEWERKER

1981 - 1982

Het was niet meteen de plek die ik voor ogen had gehad toen ik solliciteerde als assistent-accountant. Het werk was met name administratief van aard. Ik controleerde documenten, had klanten aan de lijn, moest het werk verdelen en de nota's opmaken. Het was wel leuk werk en had sterke raakvlakken met techniek.

Wat was mijn grootste uitdaging? Mijn plek zien te vinden tussen de goedgebekte dames op de afdeling. Daar zat ik dan als broekie dat alles nog moest leren, maar toch mijn collega's instructies moest geven. Die namen ze niet altijd voetstoots van mij aan. En ze wilden weten wat ik van plan was toen ik vlak voor sluitingstijd nog een brief ging typen.

2

De mislukte sollicitatie

‘Peter, een man voor je aan de telefoon die zegt dat je bij hem gesolliciteerd hebt. Kom snel!’ Slaapdrongen waggelde ik uit bed, liep naar beneden en pakte de hoorn, die naast het toestel lag.

‘Stuurt-ie een sollicitatiebrief en vervolgens blijft hij op bed liggen!’ hoorde ik iemand aan de andere kant van de lijn mopperen. Had hij het nou tegen mij of tegen zichzelf?

‘Met Peter,’ zei ik.

‘Ja, met De Groot van het Instituut voor Modern Bedrijfsbeheer in Zeist.’

Nooit van gehoord. Had ik daar een brief naartoe gestuurd? Voordat ik dat kon vragen ging de man verder:

‘Ons bedrijf is een 100 procent dochter van Moret & Limperg, waar je gesolliciteerd hebt. Ik heb via kantoor Utrecht je brief ontvangen en ik heb een vacature op onze afdeling waar wij via de computer boekhoudingen verzorgen voor klanten. Kun je vanmorgen langskomen voor een gesprek?’

O nee, niet nog een keer, dacht ik. Een paar weken geleden had ik mijn eerste sollicitatiegesprek op een accountantskantoor in Utrecht gehad. Een doortastende jongeman vroeg me veel en legde uit wat het werk van accountant inhield.

‘Wij hebben een vacature voor een assistent-accountant. Daarom hebben wij je school gebeld met de vraag of zij kandidaten hadden,’ zei hij.

Ik gaf aan dat ik graag accountant wilde worden en we hadden naar mijn mening een prima gesprek. We spraken af dat ik hem zou bellen zodra ik de uitslag van het examen binnen zou hebben. Vol vertrouwen had ik mijn cijfers later doorgegeven.

Een paar dagen daarna kreeg ik een telefoontje en vertelde hij dat ze niet voor mij hadden gekozen.

‘Het is niet omdat we denken dat jij niet kunt boekhouden, maar jouw hart ligt bij de techniek,’ legde hij uit. ‘Ons accountantskantoor is te klein om veel met computers te doen. Wij kunnen jou dat niet bieden.’

Daar zat ik dan, afgewezen, maar ik wilde toch graag accountant worden. Daarom stuurde ik een aantal open sollicitatiebrieven naar verschillende accountantskantoren, waaronder Moret & Limperg, het tegenwoordige EY.

En nu had ik ene meneer De Groot van een computerafdeling aan de lijn, terwijl ik toch duidelijk naar de functie van beginnend assistent-accountant had gesolliciteerd. Nou ja, praten kon altijd natuurlijk.

‘Eh, ja, dat kan denk ik wel,’ zei ik. ‘Ik kan vanmorgen wel naar Zeist komen.’

‘Oké, zie ik je dan straks om 11 uur?’ vroeg de man aan de andere kant van de lijn.

‘Prima, meneer De Groot. Tot zo,’ antwoordde ik.

Verbijsterd keek ik naar de telefoon die ik nog in mijn hand had. Was dit wel prima? Op deze manier zou ik nooit accountant worden, en waarom belde hij zo vroeg op een voor mij als tiener onmogelijk tijdstip?

‘Wie was dat?’ vroeg mijn moeder.

‘Ach, iets van een sollicitatie,’ antwoordde ik. ‘Waarom moest er gezegd worden dat ik nog op bed lag?’

‘Dat was toch ook zo?’ zei ze.

Boos kon ik op haar niet worden. Sinds zij een hersenbloeding had gehad, zei ze altijd waar het op stond.

Het Instituut voor Modern Bedrijfsbeheer in Zeist, afgekort IMB, huurde een verdieping in een monumentaal pand. Voor het gebouw waren een paar parkeerplekken afgebakend. Toen ik de witte bestelbus van mijn vader de parkeerplaats opdraaide, zag ik dat ik hier nooit een parkeerplekje zou kunnen vinden. De schaarse plekken waren vol en ook duidelijk niet bedoeld voor zo’n grote bus. In de straat kon je niet parkeren, dus al mopperend zocht ik een parkeergelegenheid in de omgeving. Aha, daar was een plekje dat groot

genoeg was. Het zag er niet uit als een officiële parkeerplaats, maar ik had geen tijd om op de borden te letten. Vervolgens kon ik het hele eind teruglopen. Ik negeerde de verkeerslichten bij de oversteekplaats, want op de kerkklok zag ik dat het al tijd was voor het gesprek. In draf liep ik verder. Die De Groot zou wel denken. Hij had zich vast al een beeld van mij gevormd. Lag ik niet alleen in bed als die man belde, maar kwam ik ook nog te laat doordat ik de auto niet kwijt kon.

Op de etage van IMB was het een beetje rommelig. Ik meldde me bij de receptie, waarna ik een spreekkamertje in werd geloodst. Even later kwam er een wat oudere, in een donker kostuum geklede heer aan, die zich voorstelde als De Groot. Hij maakte een zelfverzekerde indruk, als van iemand die door je heen kijkt en bij wie je niet met praatjes moet aankomen.

‘Welkom Peter,’ zei hij. ‘Kon je het vinden?’

Ik bromde iets over een volle parkeerplaats en een grote auto. De Groot schonk er niet veel aandacht aan, maar hij begon enthousiast over zijn bedrijf te vertellen. Klanten vulden ponsconcepten in, vertelde hij. Ponsstypistes namen de gegevens over en typten deze op terminals in. Ik knikte enthousiast. Die kamer kan wel een opknappbeurtje hebben, dacht ik ondertussen. Alles was hier een beetje sleets, en die vloerbedekking ...

‘Wij gaan binnenkort naar een nieuw pand in Amersfoort verhuizen,’ zei De Groot, alsof hij mijn gedachten geraden had. ‘Ze zijn al aan het bouwen.’

En hij vertelde maar door. Die terminals waren via een huurlijn aangesloten op een computer bij een softwarebedrijf in Eindhoven. Dat bedrijf had ook de boekhoudsoftware ontwikkeld. Ze boden dus *software as a service* aan, om moderne termen te gebruiken, maar op dat moment begreep ik er weinig van. Wat is een huurlijn?, vroeg ik me af. Blijkbaar hadden ze verbinding met een computer op afstand, maar waarom hadden ze hier in vredesnaam een computerafdeling zonder computers? Een boekhoudprogramma had ik ook nog nooit gezien. Niets van dat alles had ik op school geleerd, maar ik werd door zijn verhaal wel enthousiast. Maar wat voor werk moest ik hier doen?

Voordat ik die vraag kon stellen ging De Groot verder met zijn monoloog. Ondertussen werd er geklopt.

‘Ja, binnen,’ wenkte De Groot door de glazen deur naar een kleine, slanke Surinaamse jongedame, die de deur opende en vriendelijk goedemorgen wenste. Ze zette een dienblaadje met twee kopjes op tafel.

De Groot zei: ‘Asha, dit is Peter, je nieuwe collega. Tenminste, hij heeft nog geen ja gezegd, maar dat zal wel goed komen.’

‘Welkom Peter,’ lachte Asha terwijl ze mij een beetje onderzoekend aankeek.’ Verder leek zij niet verbaasd door de opmerking van De Groot.

Terwijl ik in mijn koffie roerde vertelde die dat mijn werk zou bestaan uit diverse activiteiten, zoals het ontvangen en controleren van binnengekomen boekhoudingen en nog een heleboel andere dingen die ik als begrippen wel kende, maar waarvan ik de reikwijdte niet kon overzien. Eigenlijk dacht ik: geen idee, maar het lijkt me hier wel leuk. Het was in ieder geval administratief werk en De Groot was accountant. Die zou mijn ambities om accountant te willen worden wel begrijpen.

‘Je zou morgen kunnen beginnen, maar ik ga nog een paar dagen op vakantie, dus begin op maandag 27 juli maar. Je hebt prima schoolresultaten, maar je krijgt gewoon het minimumloon. Ik wil eerst weten wat je waard bent.’

Hij wachtte niet eens mijn antwoord af. Dat ik geen nee gezegd had was voor hem blijkbaar voldoende bewijs dat ik met de baan instemde. Enig papierwerk kwam er ook niet aan te pas. Geen formulier, geen legitimatie, niets was nodig in die tijd.

‘Kom nog maar even op de afdeling kijken,’ zei De Groot vervolgens.

En zo maakte ik kennis met de dames. Later hoorde ik dat Asha al verslag had uitgebracht. Ze waren reuzebeneduid welke kandidaat De Groot nu weer had geselecteerd. Wat een bende trouwens! Allemaal oude bureaus en van sommige bureaustoelen was de bekleding half vergaan. Het zag er wel uit als een gezellige bende.

In een blije stemming zocht ik de auto weer op, maar hoe dicht ik in de buurt kwam, hoe bezorgder ik werd. Zou ik een bon op de ruit hebben? Gelukkig was er niets aan de hand. Soms moet je ook wat geluk hebben.

Nu ik na al die jaren terugblik, zou ik toch graag nog een keer die sollicitatiebrief willen zien. Wat zou ik daar toch in hebben gezet?

3

Als jongste tussen de dames

Nergens was op het terrein een fietsenstalling te zien, wel een paar parkeerplekken voor auto's, een gracht met twee bruggetjes, een smalle straat en aan de overkant de heg van de burenen.

Mijn nieuwe fiets stalde ik daarom voorzichtig bij de heg. Ik was er erg zuinig op, want ik had hem net gekregen om naar mijn werk te gaan. Het was de eerste nieuwe fiets in mijn leven, dus hij moest nog even nieuw blijven, vond ik.

Een beetje onzeker liep ik de trappen op, tegelijk met een aardig uitziend blond meisje in een vrolijke zomerjurk. Zij werkte waarschijnlijk bij een ander bedrijf dat ook in dat pand een etage had gehuurd. 'Goedemorgen,' zei ze, terwijl ze me onderzoekend aankeek. Ik wenste haar hetzelfde en liep door wat gangetjes naar de ruimte waar IMB gevestigd was.

Alle beeldschermen stonden op zwart. De dames die ik tijdens mijn sollicitatie had ontmoet, stonden bij elkaar de laatste belevenissen van het weekend te bespreken. Sommige hadden een sigaret opgestoken. De Groot was druk aan het bellen.

'Sorry hoor, wij hoorden maar één klap, maar die moest uitgerekend wel bij ons inslaan,' zei hij tegen mij met zijn hand op de hoorn. 'Ga hier maar even zitten. Ik kom zo bij je.'

Tja, daar zat ik achter mijn bureau, niet wetend wat ik zou kunnen doen. Ik liep maar naar de dames toe.

'Goedemorgen,' zei ik.

'Hallo Peter,' zeiden ze. 'De bliksem is ingeslagen en de apparatuur is kapot.'

‘Het is wel toevallig dat dit op jouw eerste werkdag gebeurt,’ zei Roos, die ik mij nog wel herinnerde van mijn eerdere kennismakingsbezoek. ‘Hopelijk heeft dit niet met jouw invloed te maken.’

De rest lachte erom. Ik hoopte dat het een grap was en lachte maar mee.

‘Geen enkele terminal werkt, dus het moet bijna zeker de multiplexer zijn,’ hoorde ik De Groot zeggen. ‘Niemand kan werken, dus het heeft haast.’

‘De monteur is onderweg,’ zei hij tegen de dames en mij nadat hij de telefoon had neergelegd.

‘Ga maar archiveren,’ zei hij tegen de dames en hij wenkte dat ik hem moest volgen.

‘Kijk,’ zei hij toen wij samen achter een bureau zaten. ‘Dit is het formulier dat de klanten invullen als ze hun documenten naar ons sturen.’

Ik keek naar een groengekleurd formulier, waarvan het leek alsof het een kopie van een kopie van een kopie was. Het waren allemaal vakjes. In die vakjes waren letters getypt en sommige woorden waren bijna niet te lezen.

‘Dit veld vergelijk je met dat,’ ging De Groot verder. ‘Het totaal van deze getallen moet aansluiten bij dit. Dan neem je het getal over op dit formulier,’ zei hij terwijl hij er een geel formulier bij pakte. Elk formulier had blijkbaar een eigen kleur. Het gele zag er niet veel beter uit dan het groene, ook zo’n kopie van een kopie.

Het duizelde mij, want De Groot ging kriskras uit zijn hoofd door de formulieren heen. Ik durfde niet te vragen of iets gedocumenteerd was, maar gezien de staat van de formulieren vermoedde ik van niet. Bovendien wilde ik niet dom overkomen door toe te geven dat ik het niet in één keer kon onthouden. Voor De Groot was het natuurlijk zo helder als glas en de manier waarop hij het vertelde was alsof een kind de was kon doen.

‘En als je dat af hebt en de verwerkte boekhoudingen hebt gecontroleerd, dan kun je opdracht geven om de facturen te maken. Die doen wij er gelijk bij,’ zei hij terwijl hij het voordeed. Hij pakte een blanco blaadje. ‘Eén verwerking tegen het basistarief. Deze extra output kost zo veel.’ Hij rekende uit zijn hoofd, wist alle prijzen en in een mum van tijd stond de berekening op papier.

‘Is er een prijslijst, meneer De Groot?’ vroeg ik.

En zowaar kwam er uit een la een vergeeld getypt blaadje boven water.

‘Gebruik dit maar,’ zei hij. ‘O, Wacht even, er zijn een paar prijzen veranderd.’ Ter plekke werd het met de pen gecorrigeerd.

Ik keek om me heen terwijl De Groot de prijslijst aanpaste. Op een leeg bureau zag ik onder een stofkap een rekenmachine met een telrol staan. Aan het stof te zien leek hij al een tijdje niet te zijn gebruikt. Zou dat apparaat nog werken?, vroeg ik me af. Het was een oud apparaat, maar beter dan niets, dacht ik.

‘Zou ik die rekenmachine mogen gebruiken?’ vroeg ik aarzelend.

‘Voor die simpele sommetjes?’ vroeg hij verbaasd, maar het was geen probleem om dat apparaat te gebruiken. Hij leek mijn vader wel, die was ook een wandelende rekenmachine.

De dagen erna probeerde ik mijn nieuwe werk te begrijpen. Een aantal procedures snapte ik, maar sommige vond ik onhandig. Niet lang daarna begon ik voorzichtig commentaar te leveren.

‘Meneer De Groot, waarom is dit formulier op deze manier ingericht?’ vroeg ik, terwijl ik een formulier omhooghield dat ik vaak nodig had.

‘O, dat is nog gebaseerd op het oude boekhoudpakket.’

‘Mag ik het een beetje aanpassen, zodat het beter aansluit?’

‘Moet dat? Dat formulier werkt toch prima? Niet te veel aanpassen hoor!’

Voorzichtig wijzigde ik wat. Ik maakte een kopie en ging met correctievloeistof en een liniaal aan de slag. Het resultaat zag er niet uit. Dit formulier was al een kopie van een kopie, dus het werd er niet beter op. Omdat de formulieren naar onze klanten gingen vond ik dat niet acceptabel. Ik had al twee potjes correctievloeistof gebruikt en mijn handen zaten inmiddels ook onder dat witte spul. Uiteindelijk tekende ik het hele formulier maar opnieuw, waarbij ik het zo veel mogelijk op het oude liet lijken en alleen het absoluut noodzakelijke aanpaste. Ik mocht immers niet te veel veranderen, had De Groot gezegd.

Toch beviel het mij niet toen ik het formulier invulde. Uiteindelijk liet ik alle reserves varen en tekende ik het formulier zoals ik dacht dat het zou moeten worden. Alles opnieuw met een typemachine, liniaal en pen natuurlijk. De Groot kwam binnen, zag mij bezig en zei:

‘Ik vind jou een echte lijntrekker.’

Pas ik te veel aan?, dacht ik terwijl ik hem onthutst aankeek.

‘Geintje hoor,’ grijnsde hij.

Vol trots testte ik of het formulier voldeed door het zelf een paar keer in te vullen en te zien of het in verschillende situaties werkte. Daarna deed ik het als begeleidend formulier bij de ponsconcepten die wij van onze klanten kregen. Zo kwam het bij de dames terecht.

‘Zeg Peter, waarom heb je dat formulier aangepast?’ vroeg Roos.

‘Dan sluit het beter aan bij de andere documenten,’ antwoordde ik.

‘Nou, lekker dan, ik kan niks meer vinden. Hoe moet ik dit getal controleren?’

‘Wat je zoekt staat op deze plaats.’

‘Hmmm, als het niet werkt, dan ga ik naar De Groot.’

‘Waar is De Groot eigenlijk?’ vroeg Julienne. ‘Sinds jij hier bent lijkt hij wel halve dagen te werken.’

Na een paar dagen hoorde ik niemand meer over dat formulier.

Een week later was De Groot zijn archief aan het opruimen toen we hoorden dat hij ineens in lachen uitbarstte. Iedereen keek op.

‘Moeten jullie eens luisteren,’ zei hij, terwijl hij midden tussen de dozen zat. ‘Dit is een brief die ik ooit van een klant heb gehad.’

De Groot ging staan en las de brief op declamerende toon voor.

Geachte heer De Groot,

Zojuist heb ik de boekhouding van u teruggekregen en ik moet zeggen: het was een buitengewoon bijzondere ervaring.

Ik heb het pakje met een briefopener geprobeerd open te maken. Je zou toch denken dat dit het juiste attribuut is om post te openen. Maar nee hoor, niet voor de post die u stuurt. Het handvat brak af en mijn briefopener was daarna rijp voor de vuilnisemmer. Daarna heb ik het met een schaar geprobeerd, maar ik hield de twee helften in mijn handen. Dit is toch ongehoord?